

اجتماعیات مجموعہ سی

صفحہ : ۶

ایلول ۱۳۳۳

سنہ : ۱

قبل الاسلام عربلرک دینی واجتماعی حیاتی

[بکن صابیدن مابعد]

سبائیلر زماننده وحیدرلرک ایلک دورلرنده قفلت جنوبده ، جنوبک بالخاصه بمن قسمندہ مارب ، ظفار شهرلی اطرافنده تمرکز ایتشدی . نفوس کشافنی ، عمران ، مدنیت ، ثروت . . هرشی بوراده ایدی . کوجوک استثنای ایله بوتون جزیره سکهنسینی بربرینه ربط ایدن حلفلرک اوچی یته بو مرکزله منتهی اولدیفندن حکومت دخی طبیعتله بورایه رجوع ایدیوردی .

سیا وحیدر حکومتلرینک سیاسی قفوذی بوتون جزیره شامل اولدینی زمانلر ، پک سطحی اولان ادارهسی آلتنده ، بربرینه هیچ بر فعلی قرابتی اولمان ، هربری کندی کندینه مستقل اولان برجوق قوملر ، شعبلر ، قیللر . . ظاهری براحتلاط ایله طوبلانمش اولیورلردی . بو غلبه لک ابتدا ایکی پاخود اوچ اصله رجوع ایدیوردی : قحطانیلر ، عدنانیلر ، قضاعیلر .

قضاعیلر صوکرالری عدنانیلردن تزاریلرله انتساب ایدمیلریش ایسه لرده قحطانیلر ایله عدنانیلر آراسنده دیل ، دین ، عرف وعادات اعتباریله کدیش بر آچیقلق واردی . بو آچیقلق هر وسیله ایله کندیسنی کوستوروردی . قحطانیلر ایله عدنانیلر آراسنده تزارلر ، محاربیلر اکسیک اولمازدی . بونلر عادتاً کندیلرینی بربرندن آیری برر قوم عد ایدیورلردی . عدنانیلر ، قارشولرنده قحطانیلری کورونجه ، بربرندن جوقدن آیریلوب آرتیق عادتاً یابانچی اولان معد قیللرلی بر پتک لواسی آلتنده برلشمک لزومنی حس ایدیورلردی [*] . بو حال بر قاج دفعه تکرر ایتدی .

[*] [ابن اثیراج ۲۹۵]

ذاتاً قحطانیلر ایله عدنانیلر ایچینده برك يوق ایدی . بومشترك عنوانر ، کندی آرالرنده قالدقچہ هیچ بر فعلی برك تأمین ایتمه یوردی . حتی جوقلق عماره لر ، بطنلر بيله بر جامع اوله مایوردی . هر زمرة تك آری آری معبودلری ، آیینلری ، مراسملری اولدینی کبی ، بونك خارجنده قالانلر تماميله یابانچی قانی ، مالی ، عرضی حلال صایلیوردی . جاهلنده کوریلوب بر برلرینك قتلی ، مال و مواشینك یمغاسی ، جولوق چوجق ، قادین و قیزلرک سبی... کبی فلاکتلره منجر اولان «ایام» ک همان هبسی بو حاکم طیبی بر نتیجه سیدر .

آنکچون بوراده کینه بیلیمک ایچون قوتلی ، یعنی غلبه لک بر قبیله یه انتساب ایتک ، قبیله ده غلبه لک وقوتی آرندیرمق ایچون دیگر بر ویا متعدد قبیله لک حلقه استناد ایتک مجبوریتنده ایدی . نسب برلکی مثلا قحطانیلک ، عدنانیلک ، مضریلک ، ربیعہ لک ، نومیلک ... کبی نسبتلر طیبی برحلف ، یاخود اسکی برحلفک ذهلرده قالان بر ترسی اولغله برابر بو ، آرتق اسکیمش و بناءً علیه تأثیری آزماش اولدیغندن داخلده و خارجده تام بر امنیت تأمین ایدمه یوردی . بو دورلرده قحطانیلک ، عدنانیلک ، قضاعیلک بر جامعه اوله بيله چکی ، و بونلرک اوزرنده قحطانیلرده اولان جنوب حکومتک تشکیلاتی بر اتحاد رابطہ سی میدانه کتیره چکی خاطرہ کلبورایسه ده بو حال پک صوری برشی ایدی بونک حکمی یوق ایدی . جزیره نك نسب و بونک اوزرنده حکومت جامعه سی ایله متحد کورینن سکنه سی حقیقتده بر بریه یابانچی ، بلکه ده دشمن اولان حسابسز بر جوق زمرة لره آریلیدو و بر برلره قابناشوب جیقورلردی . ذاتاً قرآن کریم .. قالف یین نلوبکم ... آیت کریمه لریه بونلرک بو حاله اشاره ایدیور .

ایشته سبائیلر و حمیریلرک ایلک دورلرنده جزیره سکنه سنک حالی بومرکزده ایدی . فقط بوسوک حرکت و مهاجرتی متعاقب ایشلر ده کیشدی . بودفعه ، نفوس کشفاتی وسطی جزیره یه انتقال ایتدی . قحطانیلر ایله عدنانیلر عینی منطقه ، حتی عینی داره و برقلر ، مرعالر داخاندیله قاریشدیلر . حتی قحطانیلردن بعضیلری انتسابلرینی ده کیشدیردی . قضاعیلرک [*] . بومصورتله دبل فرقی قالدینی کبی عرف و عادتلر تعاطیسنه امکان حاصل اولدی . ازدواجلر و حلقلر ، مجاورتلر دولا بیسیله ده بر برلرینه تقرب ایتدیلر .

[*] ابن خلدون .

حقیقتاً جنوبدن شماله دوغورو وقوعه کلن مهاجرت ده لایسسه اسکی شرائط حیاتیه تبدله اوغرامش ، اسکی حلقلر ، اتفاق زمهره لری بوزولش ایدی . وسطی جزیره نك شرقنده ، مکه جوارنده ، حتی نجد طرفلرند غلبه لك نفوسی احتوا ایدن یوزلرجه قیله لك بیرکوب قالمه سیله بوراده دخی عمومی بر حرکت او یامش ، عمومی مهاجرتلر ایله اسکی حدودلر ، اسکی جمعیت وزمره لر قارمه قاریشیق اولمشیدی .

بالطبع بو حالک ، بوقاریشقلق دوامیه یاشامق امکا بولمادیقنه بناء ، یکی حاله کوره یکی بروضیت آلتق ، یکی زمهره لر ، یکی حلقلر تشکیل ایتک ایجاب ایدوردی . بومهاجرتلر ، بوعومی حرکتلر انساننده یابانچی زمهره لرایله یان یانه بولونمق ، برابر کیمک مجبوریتی یاخود کیمسزک ایله آرالزنده وقوعه کلن « یوم » لر اسکیدن اولدینی کبی یکی زمهره لر کوره یکی یکی حلقلر تشکیلنی الهام ایتدی .

• •

جزیره نك بوتون سکنه سنی شامل قحطان ، عدنان ، قضاعه شعبلری نسب اساسنه کوره داخللرند قیله لر ، عماره لر ، بطنلر ، فخذلر ، عشرت و فصله لر آریلیوردی . بو نسبی تشکیلنده آشاغی دوغرو ایندیکجه فرابت ده آرتدیقندن زمهره لر بونلر منسوب فردلر آره سنده کی رابطه ده قوتلنیور ، آشاغی ایندیکجه بو ، بوسبوتون جانلانیوردی . قان ، بیت ، داروحدت و قرابتله متناسب اوله رق بو جانلیلق آرتاردی . فصله ، عشرت تشکیلاتک جانلی حیره لرینی ارانه ایدوردی .

دینی ماهیتی حائر اولان « حرمت نسیبه » نك ایلاک نوهرلری واساسی فصله ده ، عشرتده ظاهر اولیوردی . دینی رابطه لر ، دینی وظیفه لر ایله بر برینه باغلی اولان فردلر فصله یی تشکیل ایتدیکی کبی ، محرم ، لر ذوی الارحام دخی بو ایکی طبقه نك ایچنده بولتیوردی . سلسله فخذ ، « بطنه » جیقدقجه « حرمت » ده اکنیش بر ساحیه انتشار ایدرک « فیغه بور و کتدیکجه ده آزالیوردی . آرتق « بطن » ، « عماره » ، و « قیله » یی کهرک شعبه کلنجهیه قدر قوتشدن پک جزئی بر شی قالیوردی .

عرب قومی تاریختک بوتون یوم وقعه لری بونی تأیید ایدر . عشرتلر نادراً بر برندن آریلمشدر . بعثت انساننده بی هاشمده کورولدیکی کبی .

بطولرده ایسه بو حال یعنی آریلق آرده صیره ده کورولمکه باشلار. فریش بکرن دائل، تمیم... بطولرنده اولدییی کبی عماره و قبیله لرده ایسه بر آریلق دها فضله کوزه چاربار، مثلا حرب نجار قیس عیلان و کنانه آره شده، ربیمه نره و سائر مه عاید ائمه اولدییی کبی. یوقارودن آشاغی به دؤغرو اینلرکجه آریلقه نظراً وحدتک متناسباً آرتدیغنه قناعت کتیرمه لیدر.

یوقارودنه شعبده ایسه وحدت اصغری بر درجه به اینور. فحطانیلرک اختلاف لینه دائر بر چوق و قعله لر بولندی حالده اتحاد لینه دائر صریح معلومات کوریه میور. عدنانیلرک ایسه بویوک مهاجرتدن سوکرا جاهلیت دورلرند فحطانیلر قارشی اوج دفعه بر یاریق آئنده اتحاد ایتیش اولدقلى کوریلور. «یوم خزار»، «یوم الیضا»، «یوم السلان» ده اولدییی کبی. اسلامیه قدر کچن زمان طرفنده بو شعبلری احتوا ایدن قومیتک هر هانکی بر وسیله ایله وحدت ابراز ایتدیکی معلوم دکلدز.

کوریلورک بونسب تشکیلاتی آشاغیده یعنی عالیه و فسیله طرفنده وحدت وانتظامه خدمت ایتدیکی حالده و کسلرکجه بو خاصه سی غائب ایدیور، نهایت صفر درجه سینه اینور. جمعیتک اشاغی طبقه سی تشکیل ایدن فصیله، بر درجه به قدرده عشرت لر حال صلحه یاشایاییکی حالده قالان طبقه لر، شعبلر، قوم، متادی بر اختلاف، مزعج بر نزاع ایچنده بوارلانیور: بورالرده حال حرب دوام ایدیور.

مع مافیه شملرک احوا ایتدیکی طبقه لردن بعضلری یا مساعد جغرافی بر محیطه تصادف ایتک، یا خود هر هانکی بر سبب ایله مافوق نسبی تشکیلاتدن آریلق صورتیله یته بو تشکیلاتک داخلنده بعض قوتلی جمهورلر تشکل ایدیور. هر هانکی بر شعبک بر قوی، مثلا عماره سی، قبیله سی، حتی بطنی بر مهاجرت و حرکت نتیجه سنده جمعیتلرینک کچینوب کتیمه سی اینون ایجاب ایدن بوتون حیاتی و ساطعی حائر بر داره تصادف ایدیور ونمسه یور. بوراسی باشقهرینه قارشی مدافعه ایدیور. کندی جمهوری وحقی دوستلری ایچون بوراسی بر ملجأ، بر حما ماهیتی حائر اولور. قیش و یاز بوراده کچینوب کیدیور. آنجاق فضله قورالقی سنه لرنده چیقوب باشقه طرفله کیتک مجبوری کوریلور؛ بوده هپی ایچون دکل؛ بعضلری ایچون بر مجبوریت اولور؛ [۱] قالان

بو یوک کتله هر احتماله قارشى کندی همالرندن خارجه جیقمق لزومنی دویماز . یازلق ، قیشاق کوچلری هپ کندی دارلری داخلنده در . محوری اوزرنده دونهن دکرمن تاشنه ، دکرمنه بکزه دیکسندن بویه جهورلره « ارحا » نامی وریلور . [۲] ارحانک مفردی « ارحا » اولوب دکرمن معناسنده در [۳] .

ابوعبیده نك تحقیقه کوره عرب قومنده آتی « ارحا » واردی . دیگرلری مثلاً « قیس » ارحادن اوله مازدی . چونکه بونلرک بوردلری دار ایدی [۴] . آتی ارحانک ایکیسی قحطانیلرده اولوب دوردی عدنانیلرده ایدی :

(۱) کلب بن ویره بن تغلب بن حلوان قضای	{ قحطانیلرده
(۲) طی بن ادد کهلافی	
(۳) بکر بن دائل	{ ربیعہ
(۴) عبدالقیس بن افضی	
(۵) تمیم بن مر	{ مضر
(۶) اسد بن خزیمه ابن مدرکه .	

عدنانیلرده

ایکینجی قسمه کلنجه : بوده مافوق نسی تشکیلاتدن هر هانکی برسب ایله آریله رق شعبک استقلال قازانان اجزاسندن عبارتدر . شویله که شعبک بربرینه موازی قوللرندن برینه رجوع ایدن جهورلر یالکیز کندی اسملری ایله اکتفا ایتک صلاحیتنه مظهر اولدقلری حالده دیگرینه رجوع ایدنلر علی الاصول مرجعلرینه اتساب ایتک مجبوریتده بولورلر . برنجیلر اییون یالکیز کندی اسملریله یاد ایدیلک کفایت ایدر . قوت و - وکتلریله متناسب اولان شهرتلری مافوقلرینه اتساب مجبوریتی بیراقاز . ایشته بونلر « حجاج » عنوانی آلیرلر . حجاج ، جمجمه نك جمعیدر . جمجمه افتاً قفا طامی معناسنی

[۲] مقریزی ۳ ج ، ابوعبیده معمر بن منی التیمی نك « کتاب التاج » نام اثرندن نقلاً .

[۳] قاموس ، لسان العرب ، مختار الصحاح .

[۴] مقریزی ۳ ج ، کتاب التاجدن نقلاً .

افادہ ایدر . بوندن نقلاً قبیلہ و ایلک ایلک کلنلرینہ ، سادات و اشراقہ اطلاق اولتور .
 یوقارودہ سویلہ بن وصفلی حائر جغتیلرہ اطلاقی دہ ینہ براسعمالدر [۱] .
 جہاجم مقریزینک ابو عبیدہ دن نقلتہ کورہ دوقوز ، احمد بن عبد ربہ ک روایتہ کورہ
 ایسہ سکزدور . بز بورادہ مقریزی بنی رہبر اتخاذا ایدہ جکز ؛ بونلردن دوردی
 مضریلرہ ، ایکینسی ربیعہ ، اوچی دہ ینہ یعنی قحطانیلرہ عائددر ؛ سویلہ کہ :

(۱) غطفان بن سعد بن قیس بن عیلان	قیس }
مضر }
حندف }
(۲) هوازن بن منصور ... عیلان	
(۳) کنانہ بن حذیمہ بن مدرکہ	
(۴) تمیم بن مر بن اد بن طابخہ	
(۵) بکر بن وائل بن قاسط	ربیعہ }
(۶) عبدالقیس بن افضی	
(۷) مذحج بن مالک	قحطان }
(۸) ازد بن غوث	
(۹) قضاعہ	

ایشتہ بو دوقوز جمعک کندیلری و مادونندہ اولان بطنلری جہاجدر . فقط بونلرک
 مافوقی و موازیلری ایسہ بو صفی حائر دکلددر . مثلاً بکر بن وائل ایلہ تغلب بن وائل
 آنا ربایا بر قاردہش اولدقلری حتی قوت و شوکتجہ ، کثرتجہ بر برلرینہ مساوی اولدقلری
 حالہ بکر و بطنلری جہاجدن عد ایدیلور . تغلب ایسہ بویلہ دکل ، علی العادہ بر قبیلہ در .
 آنکچون بکرک مادونندہ اولان بوتون بطنلر اوتہ سی یوقش کی مستقل بر قبیلہ حائدہ
 سویلتورلر ؛ مثلاً ذہلی ، شیبانی ، قیسی ، یشکری ... دہ نیلور . بونلرک آرتق بکرہ
 انتساب احتیاجی قالمامشدر . تقلیلر ایسہ سوکنہ قدر بوتون بطن و فخذلری مطلقاً
 « تغلب » اسمنہ انتساب ایتک مجبوریتندہ درلر .

[۱] ابو عبیدہ تک کتاب الناجدن نقلاً عفا الفرید ۲ ج ۳۸ ، کتاب الخبر عن البشر ۳ ج ۱۰

عبدالقیس ایله غزیده بویله در . غزیه عبدالقیسدن بر بطن یوقاروده اولوب [۰] کثرنجه ، قوتجه بربرینه مساویدر . عبدالقیسک بطلری مستقل اسملرایله یاد ایدلریکی حالده غزیه لیلر ایسه بو اسمدن بو کونه قدر آریله مامشلردر .

ضبه بن اد تمیم بن مرک عموجه سیدر . نسبجه بویله بربرینه یاقین اولدقلری کی قوت و کثرنجده بری دیگرینک اشیدر . فقط ضبه نک بوتون بطلری ، فخذلری هب بو اسمه انتساب ایتمک مجبوریتده درلر . حالبوکه تمیم ک بطن و فخذلرنده بو مجبوریت قالمشدر . عادتاً تمیم اسمی دیلاردن دوشه رک بطلری منقری ، غبری ، یربوعی ، دارمی ... عنوانلریله شهرت بولدیلر . کنانه ، هوازن ، مذحج ، ازد ، قضاعده بویله در .

ایشته کوریلور که شعبلرک احتوا ایتدیکی عماره و قیلهلردن بهضیلری جغرافی و ضعیلری ، بعضیلری ده داخلی بر انکشاف ایله دیگر قیلله و عمارهلردن مستنا بر موقع قازانیورلر . بو صورته نسبی تشکیلاتک داخلده فقط باشقه اسسلره مستد اوله رق « ارحا » ، « جاجم » ، غوایله باشقه قوتلی جمهورلر تشکیلی ایدیور . ایشته بو جمهورلر قومه ، شعبلره منسوب بوتون قیلله و عمارهلرک ، فخذلرک ... بر مرکزیتی تشکیلی ایلر . قومک بویوک و کوچوک بوتون قیلهلری تدریجی صورتده بونلرک حلقلرینه داخل اوله رق هایله رنی قبول ایدرلر . [۱]

بویوک صوک مهاجرنی متعاقب شعبلرک احتوا ایتدیکی قیلهلر ، عمارهلر .. تدریجی صورتده کندی حاللرینی قومشولرینی ، یاز و قیش کوچلرنده ، سفرلرنده تصادف ایتدکلری و ایده جکلری جمعیلری آکلادقدن صوکرا تدریجی بر صورتده وضعیلرینی آلدیلر . کیمی « ارحا » و کیمی « جاجم » اوله رق و کیمی ایسه هم ارحا و همده جاجمدن اوله رق حیات صحنه سنه چیقیدیلر . ایشته بو صورته تمایز ایدن قیلهلر یواش یواش حلقلر سلسله سنک دیزکیکنی الارینه آلدیلر و کوره نک صورته دیگر قوتلی قیلهلرده ضعیفلریله یاخود قوتلیلر دیگرلریله بونلرک هپسی ده بر برلریله حلقلر تشکیلی ایتدیلر . بو صورته نسبی تشکیلاتک فوقده ، ایکنجی بر تشکیلات اولوق اوزره « حلقلر » سلسله سی میدانه

[۲] یعقوبی ا ج ۲۵۶

[۱] کتاب المجر عن البشر ج ۳

کلدی . قومک احتوا ایتدیکی جمیتلر ، بناءً علیه بوتون جزیره سکنه سی باشند باشه حلفلر شبکه سیله بر برینه باغلانندی . [۲]
 بو حلفلر تشکیلاتی حال و مصالحته کوره بعضاً تبدلاته معروض قالمقله برابر تدبیری بر صورتده شویله بر شکل آلمشیدی :

بویوک ربیعه بن نزارک احتوا ایتدیکی عماره لر ، قبیله لر ... ک حلفلری اوچ مرکزده طوبلانمشیدی : ۱) ارحا و جاجدن اولان بکر بن وائل بویوک بر حلفک باشنده بولتیوردی . غنزه جاجدن بنی قیس ایله ، ضیعه بن ذهل ایله ، عیب بن محلم ایله حلف تشکیل ایتشلردی . بو اوچ حلفدن غنزه ، ضیعه ، عیب بکر بن وائلک حلفی اولدقلرندن هیئت مجموعه سی بویوک جهوری تشکیل ایدیورلردی . بکر بن وائلک اونه دنبری حلفی اولان قحطانی کنده ، ینه برادر زاده لری « سکون » ایله حلف باغلادقلرندن بکر بن وائل زمره سی قحطانی وعدنانیلردن مرکب بویوک بر جهور اولمشیدی .

۲) ربیعه دن عبد القیس ایله غنزه بن اسد بن ربیعه دخی برحاف زمره سی تشکیل ایتشلردی . فقط غنزه یوقاروده کی برنجی جهورده کوردیلدیکی اوزره بکر بن وائلک حلقه داخل اولدیفندن بو ایکنجه جهور ایله برنجی آراسنده دخی بر اتصال حصوله کلیوردی .

۳) قناب بن وائل جهوری . عقیله بن قاسط ایله عنتر بن وائل بن قاسطک وجدی بن ربیعه تک حلفلری ریاستی حائر اولان نمر بن قاسط قناب بن وائل ایله حلف تشکیل ایتدکلرندن ربیعه داخلنده اوچونجی جهور پیدا اولمشیدی .

بکر بن وائل اسلامیتک ظهورندن بر آز اوللری کندی داخللرنده بر برینه مخالف شیانی و عجبی حلفلرینه آریلدقلری کبی ینه جوقلق شیدانلر ایله برلکده اولان فقط مستقل بنی ضیعه بن لیم حلفی تشکیل ایتمشیدی . فقط بوکا مقابلده بنی عجل طاقی قضاعی ، حمیری ، کهلانیلردن مرکب عراق تنوخلرینکده حلقه اسناد ایدیوردی . قحطانیلردن طی بن ادد ایله مالک بن ادد ، مذحج ایله همدان وطناً بمنلی اولان عک ایله اشعر آیری آیری بر طاقم ایدیلر . فقط بالاخره بونلرک هپسی مذحجیلرک حلقه اجتماع ایده رک قوتلی بر جهور تشکیل ایتدیلر .

بجمله ایله خنعم حاجدن ازدک اطراقده طوبلانمش حیر ایله معافریلر ، کندیلردک برلک کوریلوردی .

جنوبلی خولان ، عامله ، جذام لحم ، قضاعه هجرتلرنده بربرلرینه استناد ایدرک ایدرک ایلرولش ایدیلر . ایشته کورپورزکه قحطانیلرده بو صورته دورت طاقه آبریشلردی .

مضریلردن مدرکه لیلر بری قریش ، کنانه ، بنی هون ، دیکری هذیل بن مدرکه ، اسد بن حذیمه خلفری اولق اوزره ایکی جمهور تشکیل ایتشلردی .

مضریلردن قیس عیلان بری عطفانک دیکری هوازنک ، اوجونجیسی سلیمک خلفری آلتنده اوج بویوک زمره اوله رق یاشایوردلردی .

مضریلردن حنذف بربرنه مخالف اولق اوزره الرباب ایله بنو سعد بن زید مناة تمیمی ، دیکری تمیم ، عمر بن تمیم ، حنظله بن مالک بن زید مناة تمیمک متسلل حلقلریله ایکی طاقم اولدیلر .

مدرکه لیلردن بنی کنانه طاقته داخل اولان قریشک ابتدا قضاعه ایله مناسبتلری واردی . مکبه بونلرک یاردمیله داخل اولشلردی [۱]

سوکرالری متسللا جزیره نک ما برچوق جمهورلرینه مربوطینه بر خیلی حلقلر تشکیانه موفق اولدیلر .

مکه وحرم مسئله سندن دولایی خزاعه و مصطلقدن بعضاریله بنی مدجک حلقفرینه استناد ایدن بنی بکر بن عبدمناة قریشک مخالفی ایدی . آنکچون قریش هم بونلره همده بوتون عربلره قارشی اولق اوزره بر طرفدن بیوک هذیله استناد ایدن مالک بن کنانه ملکان بن کنانه نک حلقفی تأمین ایتدیلر . دیکر طزفندن برچوق بطن وقیله لردن متشکل وعینی زمانده جزیره داخنده برچوق قول و بوداقلره مالک و بر جوق حلقلره مربوط « احایش » و « القاره » نک حلقفرینی تأسیس ایتدیلر . بو صورته بنی بکره قارشی قویه بیلدکلری کبی ، قوملری ایچنده دخی قوتلی بر زمره تشکیل ایش و ضمناً بر جوق حلقلره داخل اولشلردی . برده قریش بطلرندن بنو تیمک حیریلردن ذواصبیح ایله [۲] بنواسدک آبروجه کنانه و عطفان ایله حلقلری واردی .

قریش بالآخرہ داخل آبری بنی عبد منافك دیکری بنی عبدالدارك ریاستی آئندہ «لغہ» «مطین» نامیلہ ایکی مخالف ذمرہ یہ آبریلش لردی . ینہ بوزمرہ لردن بنوعبد مناف داخل آبری بنی ہاشمك ، دیکری بنی عبد شمسك ریاستیلہ مخالف ایکی حلف تشکیل ایتشلردی [۱] .

قریش داخلی بوانقسامہ رعمآ خارجہ قارشی ہب متحد اولدقلری کھی ، صریح وضعی حلفلر ایلدہ جزیرہ نك ہمن بر چوق جمهورلرینہ استناد ایدیلوردی . ہلہ مضریلر آراسندہ قریشك پك محترم بر موقعی واردی . قریش بونلرك ایللرندہ هیچ برتہلکبہ معروض قالمقیزین سربست یوروپوب تجارت ایدہ ییلوردی [۲] .

مضریلرك ایسہ ، یوقارودہ کوریلدیکی اوزرہ حلفلریلہ جزیرہ نك باشلوچہ بویوک بوتون سیاسی جمهورلرینہ استنادی واردی .

ہلہ صوک بویوک مہاجرتی متعاقب بوتون شعبلر آراسندہ شہرت قازانمہ باشلایان «کبہ» نك محافظی بولونمق قریش ایچون آروچہ بر فضیلت تشکیل ایدیلوردی . بوسیلہ قریش ابتدا مضریلر آراسندہ ، صوکرا بوتون قوم ایچندہ بویوک بر شہرت قازاندی . دیندار تاجرلری جزیرہ نی قیش ویا [۳] باشند باشہ قطع ایتدکلری کھی فصی دورندن اعتبارآ جزیرہ نك مر طرفندن ، ہر جمهورندن کلن حاجیلری ییدیروب ایچیدور و بونلری مسافر ایدیلوردی . دودہ قریش ایچون آروچہ بر موقع احترام قازاندیردی . حتی قریشك قوم آراسندہ کی شو موقعی دولایسیلہ یمن ، حجاز تاجرلری شمالی جزیرہ کائن دومہ الجندل وسائر بعض پانابرلرہ امنیتلہ کیدوب کلہ بیلکم ایچون بونلرك تحت امان وحلفلرینہ کیرلردی [۳] .

کوریلوردکہ بویوک ہجرتدن صوکرا کثافت و فعالیت وسطی جزیرہ یہ انتقال ایتمشدر . بوکثافت و فعالیتلر یوقارودہ ایضاح ایدیلدیکی وجہلہ ابتدا رجا و حجاجك اطرافندہ

[۱] (سورہ قریش)

[۱] ابن خلدون ۲ ج ۳۲۸ حلفلر صلاحۃ القریشدن آلتمشدر .

[۲] کتاب الخیر من البشر ۳ ج .

[۳] مقررزی ۳ ج فصل فی ذکر اسواق العرب .

طوبلاندینی کی طبعی اوله رق دبیعه، قضاعه، کنانه ده حلف و سیاست م، کز لری اولمق اوزره بر طاقم بیتلر تأسس ایتش و بویترلر ایچنده بالخاصه مضری بیتلری اهمیت مخصوصه قازانمشلردی . مضریلردن کنساره جمهوری، کناییلر داخلنده ایسه قریش سیادت مرکز لکنی احراز ایتش ایدی. قریش ایچنده دخی سیادت و سیاست بنی لؤیده تمرکز ایده رک بوقصی طرفندن تمثیل ایدیلکده ایدی [۴] .

شوحاله کوره وسطی جزیره شعبلرینک حتی بوتون قومک اوزون قولدن سیادت کی کبه اطرافنده طویلانمغه باشلاندینی تخمین ایدیله بیلیر .

دارالفتون تاریخ دین اسلام مدرسی

حکیم ثابت

(ماییدی وار)